

**Д-р екон. наук Гринько Т. В., Кандиба Є. Ю.**

*Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)*

## **БАНКРУТСТВО В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

З початком розгортання повномасштабних військових дій на території України майже весь без виключення бізнес тим чи іншим чином відчув на собі негативні наслідки війни. Велика кількість підприємств та інших суб'єктів бізнесу опинились на окупованих територіях, зазнали руйнувань, деякі було повністю знищено, більшість з тих, яких оминули такі жахливі наслідки, відчули проблеми, пов'язані з відтоком трудових ресурсів (через мобілізацію та евакуацію за кордон), руйнуванням транспортних й логістичних ланцюгів, втратою постачальників та покупців, браком сировинних ресурсів, високими темпами інфляції, зростанням курсу валют, тощо. Зазначені фактори причинили негативний вплив на ефективність господарської діяльності підприємств, що призвело до погіршення фінансового, економічного та майнового стану великої кількості підприємств та інших суб'єктів бізнесу.

В контексті врегулювання фінансових проблем підприємств, які постраждали від військових дій та опинилися в кризі неплатоспроможності, особливого значення набув інститут банкрутства.

Діяльність господарських судів щодо провадження справ про банкрутство не припинялась з перших днів повномасштабної війни. Але, як свідчать статистичні дані, у 2022 р. було відкрито справ про банкрутство втричі менше ніж в попередньому році, однак в 2023 р. кількість позовів про визнання суб'єкта господарської діяльності банкрутом досягла довоєнних показників і продовжує збільшуватися [1]. І хоча в 2023 р. в нашій країні утричі менша кількість суб'єктів припиняла роботу, частка тих, які це здійснювали через процедуру банкрутства зросла з 5% в довоєнні часи до 17%.

Для окремих підприємств, наприклад Маріупольський металургійний комбінат імені Ілліча, Азовсталь визнання банкрутом є можливістю юридично засвідчити ліквідацію фактично зруйнованого бізнесу. Для інших – відкриття справи про банкрутство дає можливість отримати час для відновлення фінансового стану та платоспроможності, відпочити від тиску кредиторів, пройти санаційні процедури для фінансового оздоровлення. Незважаючи на виклики, інститут

банкрутства може мати позитивні перспективи, сприяти реструктуризації боргів, відтермінуванню їх погашення, реструктуризації підприємств, залученню інвестицій та відновленню економіки після війни.

Відкриття справи про банкрутство може мати не тільки негативний, а й позитивний вплив на діяльність бізнесу і перспективи його подальшого розвитку, а саме:

1. Відновлення фінансової стабільності: Процедура банкрутства може допомогти компанії відновити фінансову стабільність шляхом переговорів з кредиторами та реструктуризації боргів.

2. Захист від кредиторів. Процедура банкрутства може допомогти підприємствам захиститися від вимог кредиторів, які можуть стати особливо активними в умовах війни.

3. Можливість реструктуризації боргів. В умовах війни багато підприємств стали залежними від зовнішніх фінансових джерел. Процедура банкрутства може надати можливість підприємствам переглянути свої фінансові зобов'язання та знайти шляхи для їх реструктуризації.

4. Збереження активів. В окремих випадках процедура банкрутства може допомогти підприємствам зберегти частину своїх активів шляхом припинення діяльності або реорганізації.

5. Шанс на новий початок: Для деяких компаній процедура банкрутства може стати можливістю для перезавантаження бізнесу, виправлення помилок та реалізації нових стратегій розвитку.

Отже, вплив відкриття справи про банкрутство на діяльність і перспективи розвитку підприємства може бути різним і залежить від конкретної ситуації, а також від управлінських рішень, які будуть прийняті під час процедури.

Альтернативою банкрутства є фінансова санація, яка полягає у розробці заходів, направлених на відновлення платоспроможності підприємства, до яких зазвичай відносять: реструктуризацію підприємств; диверсифікацію виробництва; ліквідацію збиткового виробництва; відтермінування, розстрочку, прощення частини або усієї суми заборгованості; погашення зобов'язань підприємства сторонніми особами; погашення зобов'язань перед кредиторами в інший спосіб, який відповідає чинному законодавству; повернення дебіторської заборгованості; реструктуризацію активів; реалізацію майна підприємства; погашення зобов'язань

підприємства його власниками, прийняття власниками на себе відповідальності за борги підприємства; відчуження майнових цінностей, скорочення чисельності персоналу, зокрема, працівників які не братимуть участь у реалізації плану санації; залучення позикових коштів та банківських кредитів з метою фінансування заходів, направлених на відновлення платоспроможності підприємства.

Програму фінансової санації підприємство, що опинилося у кризі неплатоспроможності, може розробляти і реалізовувати самостійно до відкриття справи про банкрутство у господарському суді, або вже в процесі її провадження, але вже за узгодженням з комітетом кредиторів та під керівництвом арбітражного керуючого. Який шлях обрати кожне підприємство вирішує самостійно в залежності від глибини фінансової кризи, сили тиску кредиторів, рівня заборгованості, можливості та швидкості акумулювання коштів для погашення термінових зобов'язань, здатності відновити ефективну господарську діяльність, наявності фінансового потенціалу для відновлення.

#### **Список використаних джерел:**

1. Васьковський О. Банкрутство під час війни. URL: <https://pravo.ua/wp-content/uploads/2023/12/ALL-TOP50-END-59.pdf>
2. Гринько Т., Вознюк О. Оцінка фінансового потенціалу підприємства-боржника в процедурі банкрутства. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка*. 2021. 12 (24). URL: <https://amtp.org.ua/index.php/journal2/article/view/600>
3. Гринько Т.В, Гвініашвілі Т.З., Конев І.Є. Оцінка фінансового потенціалу підприємства в стратегічному управлінні. *Актуальні проблеми економік*. 2023. № 9 (267). С. 40-48.

**Д-р екон. наук Гринько Т. В., Самойленков А. П.**

*Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)*

### **ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ**

Незважаючи на важке становище, в якому опинилися дуже багато українських підприємств через війну, розв'язану країною-агресором проти України, на ближчу перспективу більшість з них планують продовжувати господарську діяльність і розвивати бізнес. Замість традиційного формування та реалізації стратегій розвитку, яке зазвичай проводилося у мирний час, під час війни